

Sendikalı Olmak Ya Da Olmamak: Bir Durum Çalışması

Neşem ERKOÇ* Altan ÖZTABAN** Mehmet ULUTAŞ***

Atf için:

(2022). Sendikalı olmak ya da olmamak: Bir durum çalışması. *Journal of Qualitative Research in Education*, 34, 183-209, <https://doi.org/10.14689/enad.34.1612>

Öz: Bu çalışmada öğretmen ve yöneticilerin görüşlerine göre sendikal faaliyetlerin nasıl olması gerektiğinin ne ölçüde bilindiği, sendikadan öğretmen ve yöneticilerin beklentilerinin neler olduğu, bu beklentilerin sendikal faaliyetlerin özüne yönelik mi yoksa bireylerin sorunlarının çözümü veya isteklerinin yerine getirilmesi ile mi ilgili olduğunun ortaya koyulması, Türkiye’de eğitim çalışanlarının örgütlü hareket edebilme gücünün veya zayıflığının ortaya çıkartılması amaçlanmıştır. Araştırma nitel araştırma yöntemlerinden bütüncül tek durum çalışması olarak planlanmıştır. Çalışma grubu 12 katılımcıdan oluşmakta olup amaçlı örnekleme yöntemleri içerisinde ölçüt örnekleme ve maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemleri kullanılmıştır. Çalışmada kullanılan görüşme formu, alanyazın incelemesi sonucunda araştırmacılar tarafından oluşturulmuştur. Elde edilen veriler içerik analizi ile çözümlenmiştir. Araştırma sonucunda sendikal faaliyetlere ilişkin yapılan görüşmelerden elde edilen kod ve kategoriler; sendikaya üye olma ve üye olmama nedenleri, sendikalara ilişkin görüşler, sendikal faaliyetlerin olumlu yararları ve olumsuz uygulamaları, sendikal faaliyetlere ilişkin öneriler olmak üzere dört tema altında toplanmıştır. Elde edilen veriler ışığında sendikaların tek bir çatı altında toplanıp kendi içinde branş düzeyinde bir ayrıma gitmesi; atama ve yer değiştirme konusunda adil, liyakate dayanan bir sistemin oluşturulması için bir baskı unsuru olarak görev yapması önerileri geliştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sendika, örgütlenme, öğretmen, yönetici.

Makale Hakkında

Gönderim Tarihi:
10 Haziran 2022
Düzeltilme Tarihi:
3 Ekim 2022
Kabul Tarihi:
8 Aralık 2022

Makale Türü

Araştırma

© 2021 ANI Yayıncılık. Tüm hakları saklıdır.

* Ministry of Education, nesem_b@hotmail.com

** Ministry of Education, oztaban@gmail.com

*** Aydın Adnan Menderes University, mehmet.ulutas@adu.edu.tr

Giriş

Sanayi devrimi ile ekonomik alt yapıda meydana gelen değişimler toplumda pek çok üst kurumu etkilemiştir. Kol gücünden makine gücüne geçiş ve insanın toplumdaki görevinin değişmesiyle çalışma ve yaşam koşulları değişmeye başlamıştır. Kadının ve çocuğun iş hayatına katılması, olumsuz çalışma koşulları, emeğin üretim araçlarına sahip olanlar tarafından sömürülmesi işçiyi haklarını aramaya itmiştir. İşçiler ve işverenler arasında meydana gelen bu gerilim, işçi lehine sonuçlanmış ve ikinci kuşak haklar olarak tanımlanan sosyal ve ekonomik haklar ve sosyal devlet olgusu ortaya çıkmıştır (Işıklı, 2003; Ünal ve Sarpkaya, 2020). İşçiler özellikle Batı Avrupa ülkelerinde örgütlenme çabası içinde olmuşlardır. Ülke yönetimleri ve işverenler bu işçilerin örgütlenme girişimlerini engelleyici önlemler ve düzenlemeler hayata geçirmişlerdir. İşçilerin örgütlenme amacı öncelikle yardımlaşma bağlamında gerçekleşmiştir. Hastalık, yaşlılık, iş kazası ve işten ayrılma gibi durumlarda işçilerin zor durumda kalması yardımlaşmayı gerekli kılmıştır (Özkiraz ve Talu, 2008). Zamanla bu örgütlenme biçimi meslek ve çalışma şartları ile ilgili konularında konuşulduğu ve yaşanan sıkıntılar ile ilgili eyleme geçildiği bir yapıya dönüşmüştür. Bu yeni durum hak arama, çalışma koşullarının iyileştirilmesi ve gelir adaleti gibi konularda etki gösteren sendikaları oluşturmuştur.

Sendika; üyelerinin çalışma ve yaşam koşullarını geliştirmeyi amaçlayan, üyelerini yönetime karşı temsil eden, mesleki ve kişisel gelişimini sağlayan, sosyal, ekonomik ve özlük haklarını koruyan, sosyal bir örgüttür (Talas, 1975; Taş, 2012). Sendikalar, bilgi toplumunun vazgeçilmez bir ögesidir. Hem çalışma hayatını hem de toplumun geleceğini şekillendirmede önemli bir rol oynayan sendikalar hak arama mücadelesinin en önemli yapı taşıdır (Serinoğlu, 2004). Dünyada sendikacılık faaliyetlerinin ilk örneği 18. yüzyılın ikinci yarısında İngiltere’de görülmüş, ardından 1792’de ABD’de, 1790’da Fransa’da, 1820’de Almanya’da, 1838’de Belçika’da, 1850’de İtalya, İsviçre ve İsveç’te sendikalar açılmaya başlamıştır (Keskinöglü, 1996).

Türkiye’de eğitim alanında sendikalaşmanın bu konuda öncü olan ve sendikal mücadele geçmişine sahip olan Avrupa ülkelerinden daha sonra ortaya çıktığı görülmektedir. Fransa da 18. yüzyılda, Almanya da ise 19. Yüzyılda sendikal faaliyetlerin meslek dayanışması kapsamında başlamıştır. Fransa’da ilkökul öğretmenlerinin kurduğu örgütler 1831 yıllarına kadar uzanmaktadır. İngiltere’de Öğretmenler Ulusal Birliği (National Union of Teachers) 1870 yılında kurulmuştur (Eraslan, 2012a). 20. yüzyılın ortalarından itibaren Türkiye ve batı Avrupa ülkelerindeki kamu sendikaların yasal haklara sahip olması ile ilgili düzenlemeler gerçekleşmiştir (Cindemir, 2017; Cooper, 2000).

Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelerde sanayinin geç başlamasından dolayı sendikacılık faaliyetleri yetersiz kalmıştır. Türkiye’de sendikacılık faaliyetleri 20. yüzyıl başlarında ortaya çıkmış olup sendikalara ilişkin ilk yasal düzenleme, 1947 yılında yürürlüğe giren 5018 sayılı İşçi ve İşveren Sendikaları ve Sendika Birlikleri Hakkındaki Kanundur (Tokol, 1994). Öğretmenler açısından bakıldığında Osmanlı Devleti döneminde öğretmenler önceleri cemiyet adı altında daha sonra dernek ya da sendikalar tarafından örgütlenmiştir. O dönemki cemiyet ya da derneklerin ortak amacı öğretmenlik

mesleğini korumak ve var olan durumlarını düzelterek ülkeyi çağdaş ülkeler seviyesine çıkarmaktır (Kurt, 1994). Türkiye’de Öğretmen Dernekleri Milli Federasyonu ile 1948 yılında öğretmenler için önemli bir adım atılmış ve 1965 yılında yayınlanan 624 sayılı Devlet Personeli Sendikaları Kanunu ile öğretmenler arasında örgütlenme hız kazanmıştır. Bu dönemin en önemli öğretmen sendikası; Türkiye Öğretmenler Sendikasıdır. 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 27. ve Türk Ceza Kanununun 236. Maddesi ile kısıtlamalar getirilen öğretmenler 2001 tarihli Kamu Görevlileri Sendikaları Kanunu ile yeni bir döneme başlamış ve sendikal faaliyetler hız kazanmıştır (Gülmez, 2002; Tok, 1996).

Öğretmenlerin ve yöneticilerin sendikalı olmasının pek çok olumlu yanı vardır: Yasal koruma ve tavsiye sağlayabilir; politik değişimlerden korur; kadro imkanı yaratır; bütünleşmeyi sağlar; destek, rehberlik ve tavsiye sağlar; güncel eğitim trendleri, tartışmalar ve kendilerini güçlü hissettirecek konularda söz hakkı verir; sendikaya katılmak, sendikanın sözleşme ve işçi müzakereleri için pazarlık pozisyonuna güç verir; sendikalar hayat sigortası yardımları, kredi kartı fırsatları, ipotek yardımı vb. dahil olmak üzere çeşitli indirim programı fırsatları ve mesleki gelişim imkanı sunar (Gaille, 2017; Meador, 2019).

Sendikaların öğretmen ve yöneticiler için pek çok yararı olmasına rağmen Türkiye’de eğitim sendikalarına karşı olumsuz bir algı bulunmaktadır. Bunun nedenleri arasında sendikaların siyaset ile eş değer bir anlama bürünmüş olması, partililik felsefesi ile hareket etmeleri, sorunların çözümünde yetersiz kalmaları ve kayırmacılık uygulamalarının baş aktörleri olmaları sayılabilir (Can 2012; Tok 1996). Eğitim sendikalarının öğretmenlerin sorunlarını dile getirmede ve eylem üretmede yeterli olmadıkları görülmektedir. Eğitim sendikaları enerjilerini yönetici seçimi ve öğretmenlerin yer değiştirmesi konularında harcamaktadır (Arabacı, Şanlı ve Altun, 2015). Dermenci (2020) sendikaları eğitimi iyileştiren ve geliştiren bir misyon üstlenmektense, siyasi alanda etki göstererek eğitimin sorunlarından uzaklaştıklarını belirtmektedir.

Alanyazın incelendiğinde eğitim sendikaları ile ilgili pek çok çalışmaya rastlanılmıştır. Kurt (1994) öğretmenlerin sendikal eğilimlerini araştırdığı çalışmada öğretmenlerin sendikaya üye olmama nedenlerini; ilgili yasanın olmaması, sendikaların siyasi nitelikte faaliyetlerde bulunmaları, geçmişteki öğretmen örgütlenmesinin başarısızlığı olarak saptamıştır. Öğretmenler ve okul yöneticilerinin, örgütlenme gerekçelerini inceleyen çalışmalarda; eğitimi iyileştirmek, çalışma koşullarını iyileştirmek, yasal haklarını korumak, mesleki saygınlığı korumak ve geliştirmek, mesleğin toplumsal konumunu yükseltmek, çalışma güvencesini korumak, atamada yansızlığı sağlamak, eğitime ilişkin kararlara katılma hakkını kazanmak olarak belirlemiştir (Acuner 1994; Erdem, 1996; Tok, 1996). Baysal (2006) öğretmen ve yöneticilerin sendikalara bakış açıları siyasi olduğu bulgusuna ulaşmıştır. Çınar (2008) sendikaların hizmet içi eğitim faaliyetleri bakımından yetersiz kaldığını ve Türkiye’de demokrasinin gelişmesi için faydalı olduğunu savunmuştur. Gökçe (2009) herhangi bir sendikaya üye olmayan öğretmenlerin sendikalara karşı genel olarak olumsuz bir tutuma sahip oldukları sonucuna ulaşmıştır. Can (2012) tarafından yapılan araştırmada öğretmen ve

yöneticilerin, mesleki ve sivil örgütsel etkinliklere aktif olarak katılmadığı ortaya konulmuştur. Sendikal faaliyetlerin okullarda, öğretmenlere yasal destek sağlama, özlük haklarının iyileştirilmesi ve okul yönetimine destek olma konularında olumlu; etik dışı davranışlar, öğretmenler arasında siyasi kutuplaşma ve iletişim sorunları konularında ise olumsuz etkileri olduğu yapılan çalışmalarla ortaya konulmuştur (Gök ve Bozbayındır, 2020).

Yabancı alanyazındaki çalışmalar incelendiğinde Hoxby (1996) araştırmasında öğretmenlerin, sendikalara üye olma nedenleri iki etkende sıralanmıştır: İlki öğrencilerin başarıya ulaşması için öğretmenlerin örgütlenmesi; ikincisi ise olarak çalışma koşullarının iyileştirilmesidir. Moe (2001) araştırmasında sendikaların üyeleri için daha iyi ücret ve daha iyi çalışma koşulları için mücadele etmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Aidt ve Tzannatos (2002) tarafından yapılan çalışmada sendikaların açık ve şeffaf bir politikasının olmamasının sorunlar ürettiğini ve çalışanların haklarına zarar verici etkilerde bulunmaması gerektiğini ortaya koymuştur. Redman ve Snape (2006) çalışmalarında sendikaya üye olan öğretmenlerin iş doyum ve mesleki bağlılık düzeylerinin daha yüksek olduğunu tespit etmiştir. Rose (2009) yaptığı çalışmada öğretmen sendikalarının baskı unsuru olarak görev yaparak eğitimin gelişmesine katkıda bulunduğu sonucuna ulaşmıştır. West ve Mykerezzi (2010), çalışmalarında sendikaların maaş ve ekonomik haklar konusunda etkin bir rol oynadıkları sonucuna ulaşmıştır. Mausehagen ve Granlund'un (2012) çalışmalarında sendikaların öğretmen uzmanlaşmasında etkin bir rol alamadıkları sonucuna ulaşmıştır. Ghosn ve Akkary (2020) çalışmalarında, öğretmen sendikalarının yaşadıkları sorunları araştırmış ve sendikaların sosyal adalet rolünün sınırlı olduğunu aktif rol alamadıklarını ortaya koymuştur. Wagner ve Elder (2021) araştırmalarında öğretmen sendikalarının toplu sözleşme katkıları ve emeklilik sistemleri arasındaki ilişkiyi incelemiş ve aralarında pozitif bir ilişki olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Bu kapsamda öğretmenlerin mesleki statüsünü koruyan, özlük haklarını iyileştirmeyi amaçlayan, ortak mesleki, ekonomik çıkarlarını koruyup geliştirmelerini sağlayan, milli birlik ve beraberlik duygusunu güçlendiren, milli, demokratik, çağdaş, laik eğitim sisteminin gerçekleştirilmesi için çalışmalar yapma gibi önemli amaçları olan sendikalara ilişkin öğretmen ve yönetici algısının ne olduğu, mevcut durumun tüm yönleriyle ortaya çıkarılması önem arz etmektedir. Öğretmen ve yöneticilerin düşüncelerine göre sendikal faaliyetlerin nasıl olması gerektiğinin, ne ölçüde bilindiğinin, sendikadan öğretmen ve yöneticilerin beklentilerinin neler olduğunun, bu beklentilerin sendikal faaliyetlerin özüne yönelik mi yoksa bireylerin sorunlarının çözümü veya isteklerinin yerine getirilmesi ile mi ilgili olduğunun ortaya konulması, Türkiye'de eğitim çalışanlarının örgütlü hareket edebilme gücünün veya zayıflığının ortaya çıkartılması açısından önemlidir. Bu çalışmada sendikal örgütlenmeye ilişkin okul yöneticileri ve öğretmenlerin görüşlerinin incelenmesi amaçlanmaktadır. Araştırma kapsamında aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

- 1- Yönetici ve öğretmen görüşlerine göre sendikaya üye olma ve üye olmama nedenleri nelerdir?
- 2- Yönetici ve öğretmenlerin sendikalara ilişkin görüşleri nelerdir?

- 3- Yönetici ve öğretmen görüşlerine göre sendikal faaliyetlerin okula, yöneticiye ve öğretmene olumlu yönleri ve olumsuz uygulamaları nelerdir?
- 4- Yönetici ve öğretmen görüşlerine göre sendikal faaliyetlerin daha verimli olması için yapılması gerekenler nelerdir?

Yöntem

Araştırma Deseni

Bu araştırmada sendikal örgütlenmeye ilişkin yönetici ve öğretmen görüşlerine başvurularak deneyimleri ışığında bilgi toplamak amaçlanmıştır. Araştırma nitel araştırma desenlerinden durum çalışması şeklinde kurgulanmıştır. Durum çalışmasında araştırmacı gerçek yaşam, güncel sınırlı bir sistem veya belirli bir zaman içerisinde çoklu sınırlandırılmış sistemler hakkında çoklu kaynaklar vasıtasıyla ayrıntılı ve derinlemesine bilgi toplayıp bir durum betimlemeyi ya da durum temaları ortaya koymayı amaçlar (Creswell,2021: 99; Yıldırım ve Şimşek, 2021). Durum çalışmaları insan ilişkileri, olaylar ve diğer dış faktörler arasında ortaya çıkan dinamik ve çok yönlü bağlantılara odaklanır (Cohen, Manion ve Morrison, 2008). Çok fazla veri kaynağı kullanılan durum çalışmalarında katılımcıların bakış açılarına ilişkin derin kavrayışlara ulaşma söz konusudur (Tellis, 1997). Bu çalışmada sınırları belirlenmiş olan bir durum, bulunduğu çevre koşullarına göre ayrıntılı bir biçimde alan bütüncül tek durum çalışması olarak belirlenmiştir (Creswell, 2021; Yıldırım ve Şimşek, 2021).

Çalışılan Durumun/Okulun Özellikleri

Araştırmanın yapıldığı okul 723 öğrenciden, 36 öğretmenden, müdür ve 2 müdür yardımcısından oluşan bir ilkokuldur. İlkokulda görev yapan öğretmenlerin kıdemi 6-32 yıl arasında değişmekte olup aynı okulda 2-17 yıl arasında çalıştıkları saptanmıştır. İlkokulların ders saatleri 08:20- 14:20 arasındadır. Okul binası 2 katlıdır. Okulun bahçesi 2148 m² dir. Araştırmanın yapıldığı okul, ilçe merkezindedir ve fiziksel şartlar açısından bakıldığında herhangi bir yetersizlikleri söz konusu değildir.

Çalışma Grubu

Öğretmenlerin ve yöneticilerin eğitim alanında olan sendikalara ilişkin görüşlerini ortaya koymayı amaçlayan bu araştırmada amaçlı örnekleme yöntemi işe koşulmuştur. Amaçlı örnekleme yöntemi ile bilgi açısından zengin durumların derinlemesine incelenmesi amaçlanmaktadır (Patton, 2018: 230). Amaçlı örnekleme yöntemleri içerisinden ölçüt örnekleme ve maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemleri kullanılmıştır. Ölçüt örnekleme, belli ölçütleri ve bu ölçütlere uygun niteliklere sahip kişileri, olayları ya da durumları belirlenmeyi (Baltacı, 2018; Büyüköztürk, 2012); maksimum çeşitlilik örnekleme ise birtakım farklılıkları içeren temaları bulup tanımlamayı amaçlamaktadır (Merriam, 2019).

Çalışmada öğretmenlerin ve yöneticilerin seçiminde; farklı sendikalara üye olma ve sendikaya üye olmama ölçütü belirlenmiştir. Maksimum çeşitlilik için görev bakımından çeşitlilik amaçlanmış olup okul müdürü, müdür yardımcısı ve öğretmenler araştırma

kapsamına alınmıştır. Araştırmaya katılımcıların seçimi gönüllülük esasına dayalı olarak yapılmış ve katılımcıların okulda beş yıldır çalışıyor olma ölçütleri göz önünde bulundurulmuştur. Aynı zamanda katılımcıların farklı cinsiyet ve kıdemden oluşturulmasına dikkat edilmiştir.

Tablo 1.*Katılımcıların özellikleri*

Kod adı	Görevi	Yaşı	Kıdemi	Öğrenim durumu	Sendikaya Üye Olup Olmama Durumu
K1	Öğretmen	41	17	Lisans	Üye Değil
K2	Öğretmen	29	7	Lisans	Üye
K3	Öğretmen	50	32	Lisans	Üye
K4	Öğretmen	37	14	Lisans	Üye Değil
K5	M. Yardımcısı	41	16	Lisans	Üye
K6	Öğretmen	49	27	Lisans	Üye
K7	Öğretmen	52	26	Lisans	Üye
K8	Öğretmen	36	14	Lisans	Üye
K9	Öğretmen	55	21	Yüksek Lisans	Üye
K10	Öğretmen	51	25	Lisans	Üye
K11	Öğretmen	53	33	Lisans	Üye
K12	Müdür	47	20	Yüksek Lisans	Üye

Veri Toplama Araçları

Çalışmada veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Çalışmada kullanılan görüşme formu alan yazın incelemesi sonucunda araştırmacılar tarafından oluşturulmuştur. Hazırlanan görüşme formu için uzman görüşü alınmıştır. Sendikal Örgütlenmeye İlişkin Yönetici ve Öğretmen Görüşleri görüşme formu sonda soruları hariç toplamı 12 sorudan oluşmaktadır. Araştırmaya başlamadan önce pilot çalışma yapılmış çalışma grubunda olmayan katılımcılar ile örnek görüşmeler yapılmıştır. Bu bağlamda görüşme soruları yeniden ele alınmıştır. Çalışmada kullanılan Sendikal Örgütlenmeye İlişkin Yönetici ve Öğretmen Görüşleri görüşme formundaki sorulardan bazıları şu şekildedir:

1. Sendika sözcüğü sizin için neyi çağırıyor? Örneklerle açıklar mısınız?

2. Sendikaların faaliyetleri öğretmenlik mesleğini nasıl kapsamaktadır? Nasıl daha etkili hale getirilebilir?

Verilerin Toplanması ve Çözümlemesi

Araştırmanın verileri araştırmacılar tarafından 2021-2022 eğitim öğretim yılı bahar döneminde toplanmıştır. Görüşmeler ortalama 40 dakika sürmüştür. Görüşmeler katılımcılardan izin alınarak ses kaydına alınmıştır. Görüşmelerden toplamda 70 sayfalık nitel veri elde edilmiştir.

Araştırmanın verilerinin düzenlenmesinde ses kayıtlarını yazıya çeviren Google mikrofon programından yararlanılmış ve araştırmacılar tarafından analize hazır hale getirilmiştir. Araştırmada elde edilen ham verilerin çözümlemesinde içerik analizi tekniği kullanılmıştır. Tümevarımsal bir yaklaşım tercih edilmiş olup verilerden kodlar ve kategoriler oluşturulmuştur (Punch, 2005). Elde edilen kategoriler daha sonra temalarda birleştirilmiş ve nitel araştırma konusunda ve eğitim bilimleri alanında uzman iki öğretim üyesinin görüşüne başvurulmuştur. Görüşme verilerinin çözümlemesi sonunda 4 tema ve 61 kategori ortaya çıkmıştır. Bu kategoriler tabloyla gösterilmiş olup katılımcılara ait görüşler doğrudan alıntı şeklinde sunulmuştur.

Araştırmanın İnanırcılığı, Aktarılabirliği, Tutarlılığı ve Teyit Edilebilirliği

Nitel araştırmalarda geçerliğin sağlanabilmesi için uzun süreli katılım ve sürekli gözlem, çeşitleme, araştırmacı önyargılarının açıklanması, üye kontrolü, zengin ve yoğun betimleme, uzman görüşü; güvenirliliğin sağlanabilmesi için kodlayıcılar arası görüş birliği araştırmacının kendi konumunu açık bir şekilde belirlemesi, katılımcıların özelliklerinin açıklanması stratejileri kullanılır (Creswell, 2021: 252-257; Yıldırım ve Şimşek, 2021).

Bu bağlamda çalışmanın niteliğini arttırmak için araştırmanın her aşaması detaylı bir şekilde aktarılmış ve ayrıntılı betimlemeler yapılmıştır. Çalışmadaki yöntem, katılımcılar, veri toplama aracı ve veri çözümlemesinin neden tercih edildiği açıklanmıştır. Katılımcılardan bulguların ve yorumların inanırcılığına ilişkin teyit alınmıştır. Veri toplama araçlarının hazırlanmasından veri analiz süreçlerine kadar birçok aşamada uzman görüşüne başvurulmuştur. Veriler araştırmacılar tarafından ayrı ayrı analiz edilip yorumlandıktan sonra bir araya getirilmiştir. Çalışmanın her aşamasında objektif ve tutarlı olunması için gerekli hassasiyet gösterilmeye çalışılmıştır.

Araştırmacıların Rolü

Nitel araştırma çalışmalarının başlangıcında araştırmacının pozisyonu ve çalışmayı etkileyebileceği düşünülen muhtemel önyargıları açıklanmalıdır. Bu bağlamda araştırmacıların çalışmayla ilgili herhangi bir eğilimi, varsayımı, geçmiş deneyimi veya önyargısı varsa bu bölümde açıklanmaktadır (Creswell, 2021: 253).

Bu çalışmada araştırmacılarından biri daha önce pek çok çalışma yapmış, araştırma ve tez yönetmiş nitel araştırma ve eğitim yönetimi alanında uzman bir akademisyendir. Diğer araştırmacı araştırmanın yapıldığı okulda görev yapan bir müdür yardımcısı ve doktora öğrencisidir. Üçüncü araştırmacı 2013-2014 öğretim yılından bu yana meslek

lisesinde görev yapan müdür baş yardımcısı ve doktora öğrencisidir. Araştırmacılarıdan birinin uzman ve deneyimli bir akademisyen olması çalışmanın teknik anlamda daha sağlıklı yürütülmesine katkı sunmuştur. Diğer araştırmacının araştırma yapılan okulda görev yapması çalışma için olumlu katkı sunmaktadır.

Etik Konular

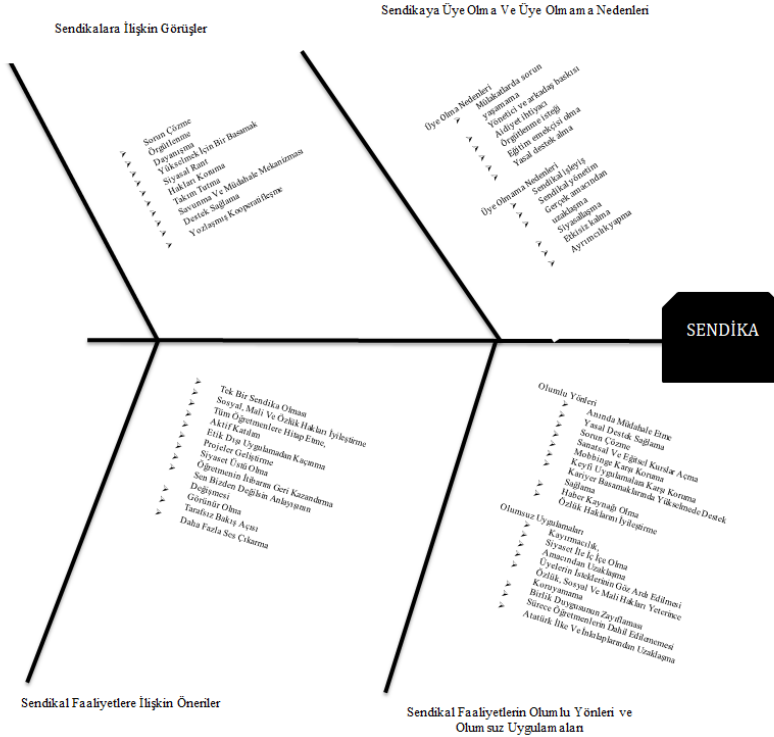
İnsanların dahil olduğu bütün araştırmalarda evrensel olarak kabul görmüş bilinçli onay, gizlilik, özel hayata saygı ve zarar vermeme, aldatmama, yanıltmama ile verilere sadık kalma gibi bazı etik ilkeler bulunmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2021: 104-105). Bu bağlamda mevcut çalışmada katılımcılara süreç ayrıntılı olarak açıklanmıştır. Çalışmaya katılımda gönüllülük esas alınmıştır. Katılımcılara onam formu imzalatılmıştır. Görüşmeler katılımcıların izni dahilinde ses kaydına alınmıştır. Çalışılan okul gizli tutulmuş ve katılımcılar için kod adı kullanılmıştır. Ayrıca araştırma için etik kurul raporu alınmıştır.

Bulgular

Araştırma bulguları, öğretmenlerin ve yöneticilerin sendikaya ilişkin görüşleri bağlamında değerlendirilmiştir. Çalışmanın bulguları temalar, kategoriler ve alt kategoriler halinde sunulmuştur. Araştırma kapsamında dört tema elde edilmiştir. Bunlar Şekil 1'de sunulmuştur.

Şekil 1.

Sendikal Faaliyetlere İlişkin Görüşlere Yönelik Temalar

Şekil 1’de görüldüğü gibi sendikal faaliyetlere ilişkin yapılan görüşmelerden dört tema elde edilmiştir. Bunlar sendikaya üye olma ve üye olmama nedenleri, sendikalara ilişkin görüşler, sendikal faaliyetlerin olumlu yararları ve olumsuz uygulamaları, sendikal faaliyetlere ilişkin öneriler şeklindedir. Temalarla ilgili ayrıntılı bulgular, doğrudan alıntılar, alt başlıklara ayrılarak verilmiştir. Aşağıda her tema ayrıntılı olarak ele alınmıştır.

Sendikaya Üye Olma ve Üye Olmama Nedenlerine İlişkin Görüşler

Katılımcıların sendikaya üye olma ve üye olmama nedenlerine ilişkin yaptıkları açıklamalardan hareketle elde edilen bulgular, Tablo 2’de, kategoriler halinde sunulmuştur.

Tablo 2.

Sendikaya Üye Olma ve Üye Olmama Nedenlerine İlişkin Görüşler

Üye Olma Nedenleri	Üye Olmama Nedenleri
Mülakatlarda sorun yaşamama	Sendikal işleyiş
Yönetici ve arkadaş baskısı	Sendikal yönetim
Aidiyet ihtiyacı	Gerçek amacından uzaklaşma
Örgütlenme isteği	Siyasallaşma
Eğitim emekçisi olma	Etkisiz kalma
Yasal destek alma	Ayrımcılık yapma
Tek başına olma korkusu	

Tablo 2’de görüldüğü gibi katılımcıların görüşlerine göre sendikaya üye olma nedenleri altı kategori altında toplanmıştır. Üye olma nedenleri mülakatlarda sorun yaşamama, yönetici ve arkadaş baskısı, aidiyet ihtiyacı, örgütlenme isteği, eğitim emekçisi olma, yasal destek alma kategorilerinden oluşmaktadır. Üye olmama nedenleri; sendikal işleyiş, sendikal yönetim, gerçek amacından uzaklaşması, siyasallaşma, etkisiz kalması, ayrımcılık yapma kategorilerinden oluşmaktadır. Bu konuda bazı katılımcıların görüşleri aşağıda verilmiştir.

K1: *“Daha önce bir üyeliğim vardı. Bu sendikanın işleyişi, yönetimi bunlar bana çok fazla uymadığı için sendikadan istifa ettim”.*

K2: *“...Okulda yöneticim bize çeşitli yönlendirmelerde bulundu. Ayrıca o dönem mülakatlarımız vardı. Mülakatlarda da biliyorsunuz malum bu sendikadan dolayı alımların daha iyi olduğu ve mülakatlardan geçebileceğimiz öne sürüldü. Bu yüzden bu sendikaya üyeliğimiz oldu. Henüz çıkış yapmadım devam ediyorum bu sendikada. Bu şekilde”.*

K3: "Destek görmek için. Hem hukuksal yönden beni yönlendirsinler. Başıma herhangi bir şey geldiğinde ya da herhangi bir şey öğrenmek istediğimde daha rahat yardımcı olsunlar ulaşayım yani. Bu konu ile ilgili mevzuat bilgisi derin insanlarla bir arada olayım diye üye oldum".

K7: "Bir eğitim emekçisiyim ben her şeyden önce. Ekonomik sosyal demokratik ve kültürel haklarımı korumak amacıyla ve geliştirme özgür demokratik bir çalışma yaşamını arzuladığım için sendikalı oldum".

K9: "Çünkü tek başına olmaktansa bir grubun bir topluluğun içinde olmayı tercih ettim en azından haklarımın korunması açısından hep beraber bir ses olmanın daha doğru olduğunu düşünüyorum".

K12: "Sendikaların kuruluş amacına göre devlet memurlarının da kendilerini daha güçlü hissedeceğini düşündüğüm için bir sendikaya üye oldum".

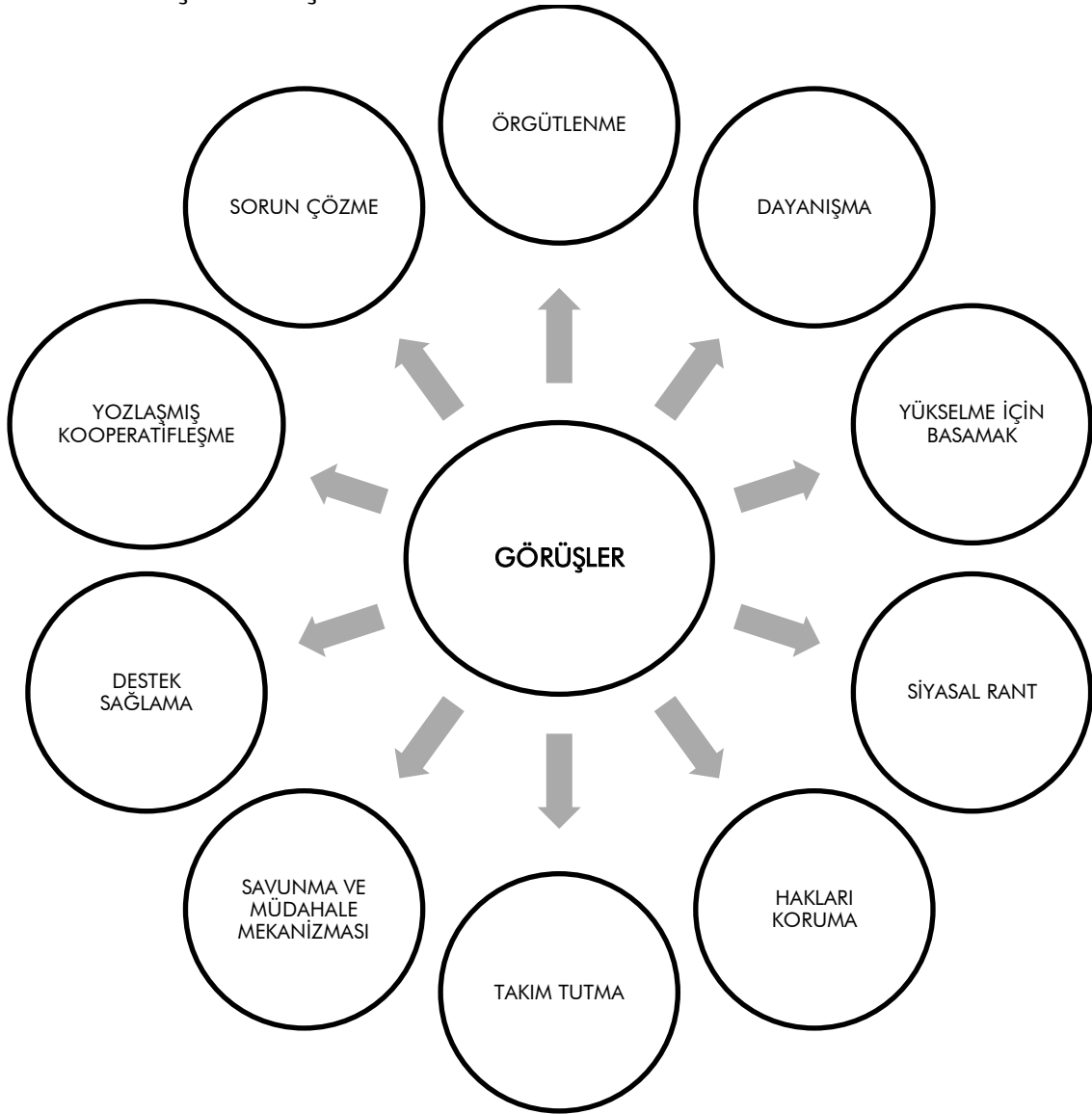
Eğitim emekçisi olan öğretmenler sendikalara haklarının korunması, yarar sağlamak ve destek görmek için üye olmalıdır. Katılımcıların üye olma nedenleri incelendiğinde yönetici baskısı ya da mülakatlarda sorun yaşamamak için baskın sendikaya üye olma; hem öğretmenlerin hem de sendikaların amacından sapmasına neden olabilir. Aynı zamanda üye olmama nedenleri incelendiğinde sendikaların siyasallaşması ve etkisizleşmesi öğretmenlerin karşılaştıkları güçlüklerde yalnız kalmasına ve öğretmenin sendika değiştirmesine ya da sendikasız kalmasına iten önemli etkenler olabilir.

2. Sendikalara İlişkin Görüşler

Katılımcıların sendikalara ilişkin yaptıkları açıklamalardan hareketle elde edilen bulgular, Şekil 2'de, kategoriler halinde sunulmuştur.

Şekil 2.

Sendikalara İlişkin Görüşler

Şekil 2’de görüldüğü gibi katılımcıların görüşlerine göre sendikaya ilişkin görüşler sorun çözme, örgütlenme, dayanışma, yükselmek için bir basamak, siyasal rant, hakları koruma, takım tutma, savunma ve müdahale mekanizması, destek sağlama, yozlaşmış kooperatifleşme olmak üzere on kategori altında toplanmıştır. Bu konuda bazı katılımcıların görüşleri aşağıda verilmiştir.

K7: “Öncelikle birlikteliği birlikte yol almayı eğitime birlikte katkı sağlamaya çağırıyor”.

K5: “Vallahi en kısa tanımıyla bence bir takım tutmak gibi bir şey olmuş ülkemizde sendika sözcüğü. Hani Galatasaraylı, Fenerli işte Trabzonsporlu bir insan gibi oluyorsun sendika tuttuğun zaman. Dışarıda sosyal olarak da sosyal çevrenizde sana yakıştırılan bir imaj oluyor”.

K4: "Öğretmenlerin sahip olduğu tüm hakları koruyan bir kurum ya da bir kuruluş arkamızda devlete karşı bize her türlü koruyabilecek bir örgüt".

K6: "Örneğin herhangi bir haksızlık durumunda kendi başına hakkımı savunamadığımda veya bu benim gücümü aştığında sendika benim adıma benim hakkımı savunabiliyor. Onun dışında kendi düşünceme uygun eğitim öğretim yöntemlerime uygun dünya görüşüme uygun arkadaşlarla bir arada olmamı sağlıyor onları tanımamı sağlıyor ve mesleki açıdan birbirimizle hem bilgilendirme hem ilgilenmeyi hem de farklı bakış açılarını görmeyi sağlıyor".

K3: "Sendika sözcüğü aslında aslına hizmet ederse sendika çok önemli birşey. İnsanların birlikte sorunlarını birlikte çözmelerine hizmet eden bir topluluk ama bu bu şekilde yürümediğini düşünüyorum bunun. Yani bizim toplumumuzdaki her alandaki yozlaşma gibi, mesela kooperatifleşme de çok iyi bir şeydir ama kooperatifleşme bizde milleti söğüşleme aracına dönüştürüldüğü gibi. Sendikada siyasal bir zemin oluşturup oradan siyasal bir rant sağlama mekanizmasına dönüştüğünden ben sendikaları sıcak bakmıyorum. Hiçbir insanın benim sırtıma basarak yükselmesini istemiyorum".

K12: "Sendika sözcüğü toplu anlamda bir araya gelerek bireylerin menfaatleri oranında güçlenmeleri anlamına geliyor benim için".

Yukarıdaki alıntılarda da görüldüğü gibi sendika sözcüğü, yardımlaşma ve haksızlıkla karşılaşıldığında başvurulacak bir topluluğu ifade etmektedir. Sendikanın sadece yardım mekanizması olarak algılanması çalışmalarını sadece bu alanlara yoğunlaştırmalarından kaynaklanabilir. Ancak sendika öğretmenin özlük haklarını korumanın yanı sıra bireysel ve mesleki gelişimine de katkı sağlayan, eğitimin iyileştirilmesi için çalışmalar yapması gereken bir örgüttür.

Tablo 3.

Üye Olunan Sendikaların Faaliyet ve Uygulamalarına İlişkin Beğenilen ve Beğenilmeyen Özellikleri

Beğenilen Özellikleri	Beğenilmeyen Özellikleri
İletişim	Siyaset ile ilişki
Bağ kurulması	Kayırmacılık
Söz sahibi sendika olması	Tabandan fikir alınmaması
Kurslar ve çalışmalar planlanması	Çok fazla faaliyet düzenleme
Atatürkçü olması	Kayıtsız kalma
Mevzuatı bilmesi	İktidar yanlısı olma
Dinamik olması	Gelişmeleri geç aktarma
Cesur olma	

Öğretmen ve yöneticilerin üye oldukları sendikaların faaliyet ve uygulamalarına ilişkin beğendikleri ve beğenmedikleri özellikleri Tablo 3'te verilmiştir. Bu konuda bazı katılımcıların görüşleri şu şekildedir.

K1: "Öğretmenlerin üye olan öğretmenlerin birbiriyle çok güzel iletişimi vardı mesela. Hani bir de sendikacılıkta böyledir memleketçilik gibidir biraz. Ne olur işte ha bizim memleketten hemşerim muamelesi yaparsınız ya, sendikada da öyleydi. Hani

gördüğünüzde karşılaştığınızda biraz daha belki yakın bir iletişim kurabiliyorsunuz insanlara. Hiç tanımasanız bile ha sen şu sendika bu sendika gibi mutlaka daha farklı iletişim kuruluyor. Hani öğretmenlerimizin çoğu diyelim gerçekten iletişime ve arkadaşlığa yakın insanlardı. O yüzden hoşuma gidiyordu o yönü”.

K3: “Çok siyasallaşması. Yani şeyden çok aynı sendikadan üyelerin bir araya geldiğinde diyelim ki eğitim sendikasının üyesi olan öğretmenler sendikalı öğretmenler bir araya geldiğinde şeyden çok eğitimden ve özlük haklarından çok siyaset konuşuluyor”.

K5: “En beğenmediğimiz yönü tabandan fikir almadan sadece üst kuruldaki insanların kendilerini görüş alışıverişinde yaptıkları tespitlerle pazarlık masalarına oturması”.

K8: “Genç olmaları, dinamik olmaları, heyecanlı olmaları, işlerini çok iyi yapmaları, Atatürk ilkelerinden asla sapmaları ve hakkaniyetli insanlar olmaları, enerjik olmaları. Yani bir genç, bir neslin öğretmen olarak iyi şekilde devam ettiğini gösteren bir sendika...”

K11: “Birlik beraberlik çok önemli bizde. Herhangi bir etkinlikte herkese haber salınıyor. Sizde gelin görüşlerinizi bildirin bunlar güzel şeyler. Hani değer verildiğini hissediyorsun mesaj geliyor telefon ediliyor size katılın gelin toplantımız var fikirlerimizi bildirelim. Bunlar güzel birlikte olduğumuz zaman güzel işler çıkarabiliyoruz. Cesuruz diye düşünüyorum...”

K12: “...Birincisi milli ve manevi değerlere önem vermesi toplumsal anlamda günümüzde teknolojinin getirdiği olumsuzluklara rağmen mensubu olduğum sendika bu anlamda değerlerimize sahip çıkmayı. Değerlerimizi biliyorsunuz maddeler halinde tek tek söylememe gerek yok içinden bir tanesini bile söyleyebilirim. Sevgi, saygı barış kardeşlik gibi duyguları ön plana çıkarma adına vatan millet sevgisini ön plana çıkarma adını benim görüşlerimi dünya görüşlerime uyuduğu için bu sendikadayım...”

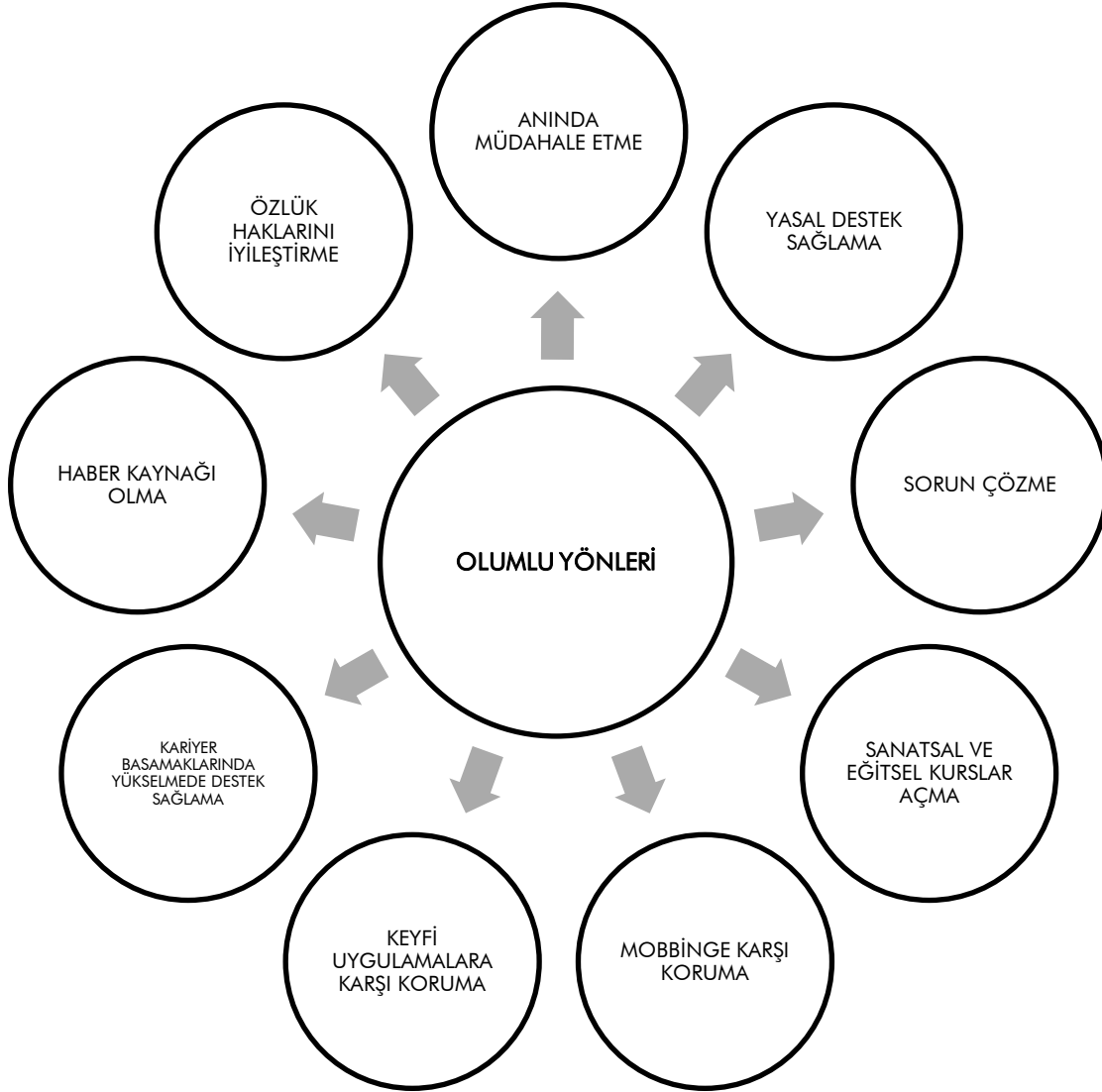
Doğrudan alıntılardan da anlaşıldığı üzere katılımcılar en çok sendikalarının birlik beraberlik duygusunu, iletişimin yoğun olmasını beğenmektedir. Katılımcıların en beğenmedikleri özellikler ise siyaset ile ilişki ve kayırmacılıktır.

3. Sendikal Faaliyetlerin Olumlu Yönlerine ve Olumsuz Uygulamalarına İlişkin Görüşler

Katılımcıların sendikal faaliyetlerin olumlu yararları ve olumsuz uygulamalarına ilişkin yaptıkları açıklamalardan hareketle elde edilen bulgular, Şekil 3’te, kategoriler halinde sunulmuştur.

Şekil 3.

Sendikal Faaliyetlerin Olumlu Yönlerine İlişkin Görüşler

Şekil 3'te görüldüğü gibi katılımcıların görüşlerine göre sendikal faaliyetlerin olumlu yönleri anında müdahale etme, yasal destek sağlama, sorun çözme, sanatsal ve eğitsel kurslar açma, mobbinge karşı koruma, keyfi uygulamalara karşı koruma, kariyer basamaklarında yükselmede destek sağlama, haber kaynağı olma, özlük haklarını iyileştirme olmak üzere dokuz kategori altında toplanmıştır. Bu konuda bazı katılımcıların görüşleri aşağıda verilmiştir.

K5: "... daha önce buraya müdür yardımcısı olarak atanmadan önce inha listeleri ile müdür yardımcılığı alınıyordu. O zaman için müdür yardımcısı eksikliği olan okulları bilgilerini kendi sendikamdan aldım..."

K4: "şöyle birlik beraberlik olmak güzel bir şey yani bir çatı altında toplanmak..."

K2: "...Mesela origami ile matematik ve Türkçe öğretimi kursu vardı. Ben o kursa katılmışım çok da verim almışım. Güzel bir ortamdı. Hem çeşitli insanlarla tanışmıştık orada. Hem de gerçekten güzeldi. Çocuklara farklı etkinlikler çıkarabildiğimi fark ettim..."

K3: "...mesela meslekten ihraç edilen açığa alınan arkadaşlarım mağduriyet yaşıyor onlara destek olunuyor bir süre de olsa. Ondan sonra hukuki sorunlar yaşayanlara hukuk danışmanlığı avukat ücreti veriliyor. Ondan sonra hani ne bileyim okul yönetimi ile ilgili sorunlar çıktığında öğretmene elinden geldiğince destek oluyor..."

K6: "İyi günde kötü günde bizim birlikte eğlenmemizde de çok güzel. Birlikte pikniklerimizde çok güzel. Birlikte mücadelemizde çok güzel. Bu bana ya da bize diyorum çoğul konuşuyorum ama güç veriyor..."

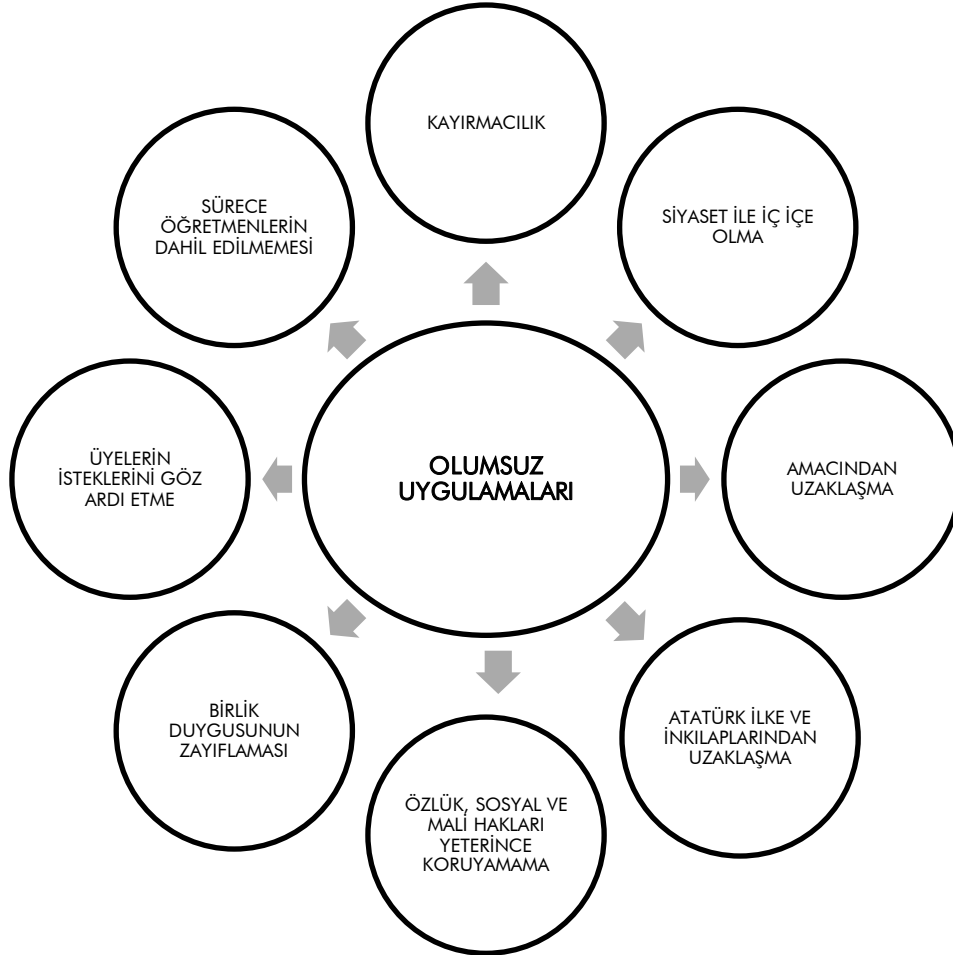
K12: "...Sendika demek hak aramak demektir. Ama hak aramak başkasının hakkının gasp ederek olmaması lazım..."

K9: "... Sendikam herkese aynı mesafede kesinlik başka bir arkadaşımızın da herhangi bir problem olduğunda direk olarak ben buranın kendi eğitim için haksızlıklarını ya da işte şikayetlerini değil. Onunkini de dinliyorum ve aynı zamanda buradaki sendika başkanımıza iletiyorum. O da geliyor buraya yine eğitim yöneticisi ile konuşuyor bir şekilde olayları çözmeye çalışıyor çalışıyor konuşuyoruz kesinlikle..."

Doğrudan alıntılarda görüldüğü üzere sendikaların özellikle iletişim yönünün güçlü olması ve alanda olup biten her şeyi öğrenip üyelerine aktarması ve öğretmenlere gerekli desteği her zaman sağlaması katılımcılar tarafından önemli olarak görülmektedir.

Şekil 4.

Sendikal Faaliyetlerin Olumsuz Uygulamalarına İlişkin Görüşler

Şekil 4'te görüldüğü gibi katılımcıların görüşlerine göre sendikal faaliyetlerin olumsuz uygulamaları kayırmacılık, siyaset ile iç içe olma, amacından uzaklaşma, üyelerin isteklerinin göz ardı edilmesi, özlük, sosyal ve mali hakları yeterince koruyamama, birlik duygusunun zayıflaması, sürece öğretmenlerin dahil edilememesi ve Atatürk ilke ve inkılaplarından uzaklaşma olmak üzere sekiz kategori altında toplanmıştır. Bu konuda bazı katılımcıların görüşleri aşağıda verilmiştir.

K7: "... Sarı sendika olayı beni hep irrite etmiştir. Yani eğer bir örgütsel yapı varsa bu gerçekten gereğini yapmalı. Hani böyle sürü psikolojisiyle hareket etmemeli koyun değiliz biz çünkü. Yani herkes kendi bizim özlük haklarımız için eğitimle ilgili çocuklarımızın hakları için masaya yumruğunu sert vurmali. Vuramıyoruz..."

K6: "...gereksiz şeylerle ben sendikal faaliyet adı altında görevi almaktan çok hoşlanmıyorum. O yüzden sendikaların asıl amaçlarını uygulamaları hem bizim için daha iyi olur hem onlar için daha iyi olur... O yüzden sendikaların biraz daha çevrelerini daraltmalarını ve asıl amacına daha uygun hareket etmelerini..."

K2: "Kişi ayrımı yapılması. İşte ya şu sendikadan şu kişiye karşı farklı davranışlar gözetilirken bana karşı farklı davranışlar gözetilmesi hoş olmayan durumudur. En sinir olduğum da en kızdığım noktalardan bir tanesi siyasi içerikleri ile birlikte insan kayırma durumunun gerçekleşmesidir."

K4: "... Öğretmenleri daha çok dinlemek sadece oy toplama zamanı işte hani sendika başkanı kim olacaksa o zaman okulları gezmek yerine ayda ya da işte 2 ayda 3 ayda bir öğretmenlerin sorunlarını dinleyip yaşadıkları problemlerle ilgili çözüm bulmaları gerekiyor. Sadece göstermelik yapılan işler... açıkçası ama bazı insanların gerçekten işine yaradığını da biliyorum. Bunun da işte kayırmacılık olduğunu biliyorum. Evet işine yarayan insanların olduğunu düşünüyorum."

K12: "Toplumsal anlamda özellikle ekonomik sorunların ön plana çıktığı günümüzde sendikanın kendini daha iyi anlatabilmesi lazım kendini daha iyi ifade edebilmesi lazım. Beklentileri ve bakış açıları çok daha iyi analiz etmesi lazım. Günümüzde bir sendika bir siyasi kuruluşlar ile iç içe geçmiş durumda aksettiriliyor toplumsal anlamda. Ya sen şu sendikadansan sen şunun adamısın gibi bir ifade kullanılıyor. Bunun böyle olmadığını insanlara çok iyi anlatmak gerekiyor, çeşitli örneklerle bunu anlatmak gerekiyor ki sendikanın kuruluş amacını siyasi değil üye menfaati üzerine kurulu olduğunu çok iyi anlamamız lazım..."

K9: "Bir kere herkesin tek bir amacı olmalı o da zaten çalışan eğitim çalışanı öğretmenin en iyi şekilde haklarını savunmak ve onlara hizmet etmek olmalı ama maalesef o kadar çok sendika var ki Türkiye'de sanki her farklı sendika sanki farklı bir şeye amaç edilmeli bir vizyonu olmalı gibi düşünülüyor ve ayrıştırılıyor. O yüzden genel anlamda yöneticilere şunu demek isterdim. Siz bir çatı altındasınız hepiniz sendikasınız tek bir göreviniz var amacınızdan sapmayın insanları ayrıştırıcı söylemlerde bulunmayın..."

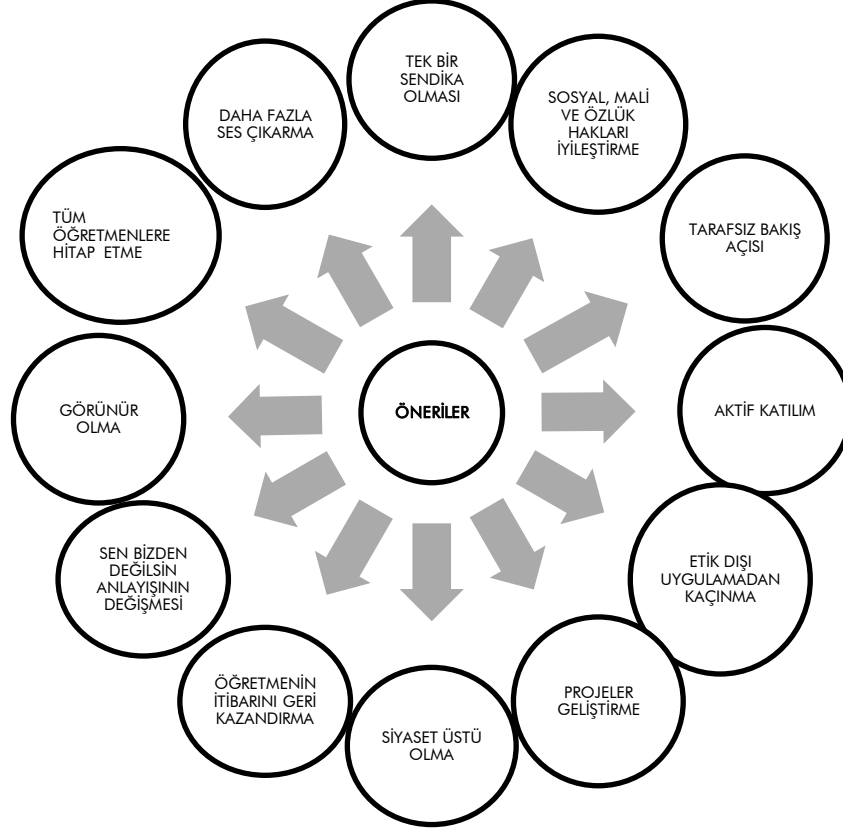
Yukarıda doğrudan alıntılarda da görüldüğü üzere katılımcılar, özellikle sendikaların özünden ve ülkenin kurucu değerlerinden uzaklaşmasını, üyelerini gözardı etmesinin sendikacılık faaliyetlerini olumsuz olarak etkilediğini ifade etmiştir.

4. Sendikal Faaliyetlere İlişkin Öneriler

Katılımcıların sendikal faaliyetlere ilişkin yaptıkları açıklamalardan hareketle elde edilen öneriler, Şekil 5'de, kategoriler halinde sunulmuştur. Şekil 5 incelendiğinde sendikal faaliyetlere ilişkin öneriler tek bir sendika olması, sosyal, mali ve özlük hakları iyileştirme, tüm öğretmenlere hitap etme, aktif katılım, etik dışı uygulamadan kaçınma, projeler geliştirme, siyaset üstü olma, öğretmenin itibarını geri kazandırma, sen bizden değilsin anlayışının değişmesi, görünür olma, tarafsız bakış açısı ve daha fazla ses çıkarma olmak üzere on iki kategoride toplanmıştır.

Şekil 5.

Sendikal Faaliyetlere İlişkin Öneriler

Katılımcıların konuyla ilgili bazı görüşleri aşağıda verilmiştir:

K1: "Biraz fazla ütopya olacak ama şey şöyle bir şey olabilir. Ne olabilir mesela hakikaten farklı dalları değil de hepsini birleştirebilme adına tek bir sendika olabilir".

K7: "Öncelikle öğretmenlerin kaybedilmiş itibarlarını kazanmaları için elimden geleni yapardım. Çünkü bir itibarsızlaştırma var".

K5: "... sendika üyeleriyle sık sık toplantılar düzenler. Hem bunların dertleri sıkıntıları okulda yaşadıkları problemler eğer problemleri çözebileceğimiz yöntemler için işte eğitimler seminerler varsa bu şekilde o açıkların kapatılmasını sağlardım..."

K4: "Türkiye'de bir sürü insan var etnik kökenli. Herkesin ayrıştırılmadan ötekileştirmeden bir arada olması farklı görüşlere de açık bir ortam olması. Siyaset üstü bir kuruluş olmalı aslında..."

K6: "...: Fırsat eşitliği, eğitimin ücretsiz olması bu konuda bir şeyler yapabilmeliyiz daha çok hep birlikte ama biz davet ettiğimiz zaman katılmayan sendikalarda oluyor. Hani birlikten kuvvet doğar mantıyla onları da çağırıyoruz ama katılmayabiliyorlar. Evet oysaki daha kalabalık olsak yumruğumuzu aynı anda aynı yere vurabilsek hangi sendika olursa olsun bu haklar hepimiz için geçerli. Kendimiz için istemiyoruz tüm öğretmen camiası için istiyoruz..."

K8: "Bir kere herkesin tek bir amacı olmalı o da zaten çalışan eğitim çalışanı öğretmene en iyi şekilde haklarını savunmak ve onlara hizmet etmek olmalı ama

maalesef o kadar çok sendika var ki Türkiye'de sanki her farklı sendika sanki farklı bir şeye amaç edilmeli bir vizyonu olmalı gibi düşünülüyor ve ayrıştırılıyor diye düşünüyorum. O yüzden genel anlamda yöneticilere şunu demek isterdim. Siz bir çatı altındasınız hepiniz sendikasınız tek bir göreviniz var amacınızdan sapmayan insanları ayrıştırıcı söylemlerde bulunmayın..."

K10: "Şu an öğretmenlik mesleğinin çok böyle bir çok mesleğin ayaklar altına alındığını düşünüyorum ama öğretmenliğinde çok böyle ayaklar altına alındığını düşünüyorum. Çok basit bir şey söyleyeceğim hafif bir ses tonunu bile yükseltiyorsun mesela sınıfta. Hemen işte veli şikayetleri cimerler bimerler yani biraz daha saygınlığımızın artırılmasını gerçekten beklerdim..."

K11: "Fırsat eşitliği, eğitimin ücretsiz olması bu konuda bir şeyler yapabilmeliyiz daha çok hep birlikte ama biz davet ettiğimiz zaman katılmayan sendikalarda oluyor. Hani birlikten kuvvet doğar mantıyla onları da çağırıyoruz ama katılmayabiliyorlar. Evet oysaki daha kalabalık olsak yumruğumuzu aynı anda aynı yere vurabilsek hangi sendika olursa olsun bu haklar hepimiz için geçerli. Kendimiz için istemiyoruz tüm öğretmen camiası için istiyoruz..."

K12: "Milli değerler üzerinde, Atatürk ilke ve inkılapları doğrultusunda bu ülkenin hem ekonomik anlamda hem teknolojik anlamda her yönüyle muasır medeniyetler seviyesine çıkmasını istiyorsak biraz daha elini taşın altına koyup değerlerimize sahip çıkmamız gerektiğini düşünüyorum. Çünkü biz eğer değerimize sahip çıksaydık saygıyı, sevgiyi, adalet kavramını orada iyi uygulardık diye düşünüyorum."

Katılımcılara ait doğrudan alıntılar incelendiğinde önerilerin ortak noktası sendikaların tek bir çatı altında toplanması gerektiği yönündedir. Ötekileştirmenin eğitime ve eğitim emekçisi öğretmene daha çok zarar vereceğini düşünen katılımcılar, tek çatı altında toplanan ve bu sayede daha güçlü bir şekilde sesini duyuran sendikaların öğretmenin itibarını, haklarını ve gelişimini daha çok destekleyeceğini ifade etmişlerdir.

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Araştırmada öğretmenlerin sendikaya üye olma nedenleri olarak yönetici yönlendirmesi, mülakatlarda sorun yaşamama, yönetici ve arkadaş baskısı, aidiyet ihtiyacı, örgütlenme isteği, eğitim emekçisi olma ve yasal destek alma olarak ortaya çıkmaktadır. Bu sonuçları desteleyen nitelikte araştırmalar bulunmaktadır. Arslan (2015) en çok yasal haklarının korunması için öğretmenlerin sendikaya üye oldukları belirtmektedir. Söylemez (2019) öğretmenlerin okul içinde yaşayabileceği yönetici, meslektaş ve veli kaynaklı sorunlarda yasal destek olabilmek için sendikaya üye olduklarını vurgulamaktadır. Aksoy (2013) da lise öğretmenleri ile yaptığı çalışmada hakların savunulması ve kazanım elde edilmesi hususlarında öğretmenlerin örgütlü olabilmek için sendikaya üyesi olduğu sonucuna ulaşmıştır. Moe (2001) araştırmasında sendikaların üyeleri için daha iyi ücret ve daha iyi çalışma koşulları için mücadele etmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Pogodzinski ve Jones (2012) sendikaların görev yeni başlayan öğretmenlerin ilgi ve beklentilerine göre hareket etmesinin önemli olduğunu belirtmektedir. Göreve yeni başlayan öğretmenlerin beklenti ve taleplerini alan sendika anlayışı öğretmenlerin sendikal mücadeleye katılmasında etkili olacaktır.

Öğretmenlerin sendika üyeliğine yönelmesinde yaşadıkları kaygıların rolü bulunmaktadır. Sendikaya üye olma nedenlerinin temelinde bulunan iş güvencesinin sağlanması ihtiyacı bu kaygının nedeni olarak gösterilebilir. Bamberry (2008) de yaptığı çalışmada sendikaya üye olmanın en önemli nedeninin iş güvencesi olduğu sonuca ulaşmıştır. Öğretmenliğe yeni başlayan öğretmenlerin özellikle adaylık kaldırma süreçlerinde sorun yaşamamak için siyasi otoriteye yakın gördükleri sendikalara üye oldukları söylenebilir. Bu durum aslında sendikal faaliyet içinde hak arayışı mücadelesini önceliği olarak kabul etmeyen üyelerin sendikalı olması sebebiyle sendikal faaliyetlerde amaç birliği oluşturmayı zorlaştırmaktadır. Dilbaz ve Erkılıç (2021) yılında yaptıkları çalışmada sendikaların toplu sözleşmede ortaya koydukları ortak amaçlara yönelik uygulamalar yapma konusunda yetersiz kaldığını belirtmektedir.

Öğretmenlerin sendikaya üye olmama nedenleri sendikal yönetimin uygulama ve yaklaşımları, sendikaların gerçek amacından uzaklaşması, siyasallaşması, etkisiz kalması ve ayrımcılık yapması olarak ortaya çıkmaktadır. Arslan (2015) öğretmenlerin sendikaya üye olmama nedenleri arasında sendikaların siyasete ayak uydurdukları, sendikal menfaat gözettikleri ve öğretmenlerin haklarını yeterince savunmamak olduğunu belirtmektedir. Gökçe (2009) de sendikaların siyasetin bir kolu gibi davranmalarının öğretmenlerin sendika üyesi olmamasının önemli bir nedeni olduğunu vurgulamaktadır. Sendikalar siyasi partilerin bir uzantısı gibi görüldüğü için öğretmenler sendika kavramına karşı olumsuz bir algı geliştirmektedir. Aksoy (2013) lise öğretmenlerinin sendika üyesi olmamasında öğretmen sendikalarının siyasi eğilimlere göre ayrılmasının olduğu sonucuna ulaşmıştır. Aksi olarak Özaydın ve Han'ın (2014) kamu görevlilerinin sendika seçme konusunda öğretmenlerin birinci önceliğinin siyasi tercihleri olduğunu belirtmektedir. Öğretmenlerin sendikaların siyasallaşmasını eleştirdiği halde sendika tercihi yaparken kendine yakın siyasi görüşe sahip sendikayı tercih etmesi öğretmenlerin bu konuya daha bireysel açıdan kişisel fayda açısından yaklaşıtlarının bir göstergesi olarak sayılabilir.

Öğretmenler sendikaların iletişim yönünü, üyeleri ile bağ kurmasını, söz sahibi olmasını, kurslar ve etkinlikler planlanmasını, Atatürk'e gereken değeri vermesini olumlu özellikler olarak belirtmektedir. Eken (2014) yaptığı çalışmada öğretmenlerin sendikaların birlik ve dayanışmayı arttırdığı sonucuna ulaşmıştır. Bu sayede üyeler arasında ve üyeler ile sendika arasındaki güçlü bağlar oluşabilir. Poole (1997) öğretmenlerin sendikalardan mesleki gelişime katkı sunmalarını beklediklerini belirtmektedir. Bu araştırma sonuçlarında da görüldüğü gibi öğretmenler sendikaların öğretmenlerin gelişimi açısından kurslar, eğitimler ve konferanslar planlamasını istemektedirler.

Söylemez (2019) eğitimcilerin sendikalarının Atatürkçü ve milli değerlere sahip olmasını beklediğini vurgulamaktadır. Milli değerlere sahip milli hassasiyetleri olan sendikalar aldıkları kararlarda öğretmenlerin kazanımlarını düşündüğü ölçüde ülkenin, eğitim sisteminin de yararını ve gelişimini önemseyecektir. Bu durum eğitim politikalarının belirlenmesinden, uygulanmasına, eğitim programlarının yeni bir bakış açısıyla topluma uygun olarak geliştirilmesine katkı sağlayacaktır.

Araştırmada öğretmenler sendikaların siyaset ile yakın ilişkilerini, kayırmacı davranmasını, öğretmenlerden fikir almamasını, sorunlara kayıtsız kalabilmesini ve gelişmeleri üyelerine geç aktarmasını olumsuz özellikler olarak belirtmektedir. Murillo (1999) birden çok sendikanın bulunduğu alanlarda ideolojik ayrışmanın ve siyaset ile sendika ilişkilerinin arttığını belirtmektedir. Bazı durumlarda sendikalar siyasi parti politikalarının toplumda kabul görmesini sağlayacak faaliyetler gerçekleştirmektedir (Govender, 2004). Eken (2014) yaptığı çalışmada öğretmenlerin sendikaların atama yer değiştirme ve meslek içinde ilerleme konusunda adil ve tarafsız davranmadığı sonucuna ulaşmıştır. Bu durum kişilerin kayırılmasına sebep olacağı için bu araştırmanın sonuçları ile örtüşmektedir. Söylemez (2019) öğretmenlerin kendilerini ilgilendiren konularda sendikalar tarafından bilgilendirme yapılması beklediğini vurgulamaktadır. Öğretmenleri ilgilendiren konularda gelişmelerin zamanında ve doğru bir iletişim yolu seçilerek aktarılması önemlidir. Bu araştırmanın sonuçlarından da sendikaların bu konuya daha çok önem vermesi gerektiği anlaşılmaktadır.

Özellikle eylemsel faaliyetler yapılmadan önce tüm öğretmenlerin fikirlerinin alınmasını gerekmektedir (Söylemez, 2019). Sadece üst yönetimler tarafından alınan eylem kararları siyasi nitelik taşıyabilmekte veya tüm öğretmenlerin ortak kaygılarını paylaşmayabilmektedir. Bu durumda bu tip eylemlere katılım az olmakta ayrıca sendikanın genel amaçlarına uygun hareket edilmemektedir. Sendikanın genel amacına hizmet etmeyen eylemlerin fazlalaşması sonucu ise sendikaya üye öğretmenler anlamlı ve yararlı olabilecek olan eylem kararlarına da kuşkuyla yaklaşabilmektedir. Aidt ve Tzannatos (2002) tarafından yapılan çalışmada sendikaların açık ve şeffaf bir politikasının olmamasının, sürece öğretmenlerin dahil edilmemesinin sorunlar ürettiğini ve çalışanların haklarına zarar verici etkilerde bulunmamaları gerektiğini ortaya koymuştur.

Öğretmenler sendikaları öğretmene yardımda bulunma, yasal destek sağlama, özlük haklarını iyileştirme, keyfi uygulamaları azaltma ve sorunlara anında müdahale etme konularında yararlı bulunmaktadır. Söylemez (2019) öğretmenlerin maaş artışı, nöbet ücreti ve promosyon ücreti gibi konularda kazanımlar elde edilmesinde sendikaların etkili olduğunu düşündüklerini belirtmektedir. Yıldız (2021) çalışmasında öğretmenlerin özlük ve mali hakların korunmasında sendikaların etkin bir rol oynadığını düşündüğü sonucuna ulaşmıştır. Hoxby (1996) araştırmasında öğretmenlerin çalışma koşullarının iyileştirilmesi için sendikaya üye oldukları sonucuna ulaşmıştır. Moe (2001) araştırmasında sendikaların üyeleri için daha iyi ücret ve daha iyi çalışma koşulları için mücadele etmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Rose (2009) yaptığı çalışmada öğretmen sendikalarının baskı unsuru olarak görev yaparak eğitimin gelişmesine katkıda bulunduğu sonucuna ulaşmıştır. West ve Mykerezzi (2010), çalışmasında sendikaların maaş ve ekonomik haklar konusunda etkin bir rol oynadıkları sonucuna ulaşmıştır. Bu araştırma sonuçlarında da görüldüğü gibi öğretmenler sendikaların öğretmenlerin gelişimi açısından kurslar, eğitimler ve konferanslar planlamasını istemektedirler.

Sendikalar üyelerinin okul yönetimleri ile yaşadıkları en küçük sorunlarda bile üyelerine hem manevi hem yasal olarak destek sağlamaktadır. Sendika temsilcileri vakit

kaybetmeden sorun yaşayan üyesinin kurumundaki yetkili kişiler ile iletişime geçerek üyelerine destek olmaktadır. Diyalog ile çözülemeyen konularda gerek yasal yönlendirme olsun gerek avukat desteği olsun sendikalar üyelerinin hak arayışı mücadelesinde en büyük destekçi konumundadır. Ulutaş ve Sönmez (2011) tarafından yapılan çalışmada öğretmenlerin çoğunluğu sendikaların öğretmenlerin haklarını en çok gözeten yapılanma olduğunu vurgulamaktadır. Sendikaların sahada etkin bir şekilde görünmeleri yasal mevzuata uyma konusunda esnek davranabilen yöneticilerin keyfi uygulamalara yönelmesini de engeller niteliktedir. Haksız bir uygulama ile karşılaşan öğretmenin sendika desteği ile resmi şikâyet ve hak arayışı içinde olacağı ön görüşünde olan yöneticiler karar alırken yasal mevzuat çerçevesinde ve adil olmaya dikkat etmektedir.

Araştırmada öğretmenlerin sendikalara yönelik önerileri değişik konulara dağıtılabilir. Bu öneriler şu şekilde özetlenebilir; okul ziyaretlerini arttırması, tüm öğretmenlere aynı yaklaşması, etik kurallara göre davranması, aktif katılımı teşvik etmesi, tarafsız olması, siyaset üstü olması, eğitime yönelik projeler geliştirmesi ve daha fazla sesini duyurması şeklinde sınıflandırılabilir. Eken (2014) yaptığı çalışmada öğretmenler sendikaların bağımsız ve tarafsız olarak öneriler getiren ve düşünceler ortaya koyan kuruluşlar olmasını beklemektedir. Taş (1995) yaptığı çalışmada öğretmenlerin sendikaların yaptığı çalışmaları ve etkinlikleri basın ve diğer iletişim kanalları ile tüm topluma duyurması gerektiği düşüncesinde olduğu sonucuna ulaşmıştır. Sendikaların sesini daha çok kesime ve daha sık duyurması öğretmenlerin hak arayışı mücadelesinde etkili sonuçlar ortaya çıkarabilir.

Sendikalara aktif katılımı teşvik etmek için demokratik bir yapıda yönetilmeye ihtiyacı vardır. Kararlarda söz hakkı olduğu bilincinde olan, bunu uygulamalarda bizzat yaşayan üyeler sendikal faaliyetlere aktif katılım için istekli olacaktır. Çınar (2008) sendikaların demokratik işleyişe sahip olmasının toplumda da demokrasi kültürünün oluşmasında etkili olduğunu belirtmektedir. Eraslan (2012b) sendikaların tarihsel geçmişleri ile toplumun demokratikleşmesinde öncülük edebileceğini vurgulamaktadır. Bunun için sendika yönetimlerinin üyelerinin sendika karar alma süreçlerine aktif katılımını sağlayacak destekleyici söylemler geliştirmesi, kurum içi yapılan eleştirilere önem vermesi ve eleştirilere açık olması gerekmektedir.

Uygulamacılar için Öneriler

Sendikalar tek bir çatı altında toplanıp kendi içinde branş düzeyinde bir ayrıma gidebilir. Sendikalar sendikal faaliyetlerinde öğretmenlerin kişisel gelişimine yönelik olarak eğitim çalışmalarını arttırabilir. Sendikalar atama ve yer değiştirme konusunda adil, liyakate dayanan bir sistemin oluşturulması için bir baskı unsuru olarak görev yapabilir.

Sendikalar öğretmenler ve yöneticilerle düzenli toplantılar yaparak eğitim çalışanlarının güncel sorunlarını ve beklentilerini öğrenip bu konular üzerine faaliyetler ve etkinlikler planlayabilirler. Sendikaların öğretmenlere örgütlenmenin önemi ve etkisi konularında bilgilendirmeler yapması sendikal faaliyetlerde nicelik ve nitelik olarak öğretmen katılımının artmasını sağlayabilir. Tüm sendikaların öğretmenlerin mali ve özlük hakları

konularında ortak bir çerçeve oluşturarak hareket etmesi öğretmenlerin bu konulardaki beklentilerinin karşılanmasını sağlayabilir.

Araştırmacılar için Öneriler

Çalışmada öğretmen ve yönetici ayrılmadan tüm öğretmenlerin görüşü alınarak daha genel bir çerçeve çizilmeye çalışılmıştır. Çalışma grubu yöneticiler ve öğretmenler olarak ayrılarak sendikalar ile ilgili bir çalışma yapıp yönetici ve öğretmenlerin görüşleri karşılaştırmalı araştırılabilir.

Kaynaklar

- Acuner, A.M. (1994). *Öğretmen Örgütlenmesine İlişkin Model Önerisi*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi.
- Aidt, T., & Tzannatos, Z. (2002). *Unions and collective bargaining: economic effects in a global environment*. The World Bank.
- Aksoy, M. (2013). *Lise Öğretmenlerinin Sendikal Örgütlenmeye Bakışları: Eskişehir İli Örneği*. Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Arabacı, İ. B., Ö. Şanlı ve Altun, M. (2015). Okul yöneticilerinin yetiştirilme ve atama yöntemlerine ilişkin sendika temsilcilerinin, maarif müfettişlerinin ve okul yöneticilerinin görüşlerinin değerlendirilmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(31), 166 – 186.
- Arslan, C. (2015). *Öğretmenlerin Sendikal Örgütlenmeye İlişkin Tutumları ve Sendikal Örgütlenmeye İlişkin Tutumları ve Sendikal Örgütlenme Nedenleri*. Yüksek Lisans Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sivas.
- Baltacı, A. (2018). Nitel araştırmalarda örnekleme yöntemleri ve örnek hacmi sorunsalı üzerine kavramsal bir inceleme. *Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(1), 231-274.
- Bamberry, L. (2008). Propensity to join and maintain membership of unions amongst casual school teachers in NSW. WPS No. 3. *The Centre for Applied Social Sciences, School of Global Studies, Social Science and Planning*.
- Baysal, Ö. (2006). *Sınıf öğretmenlerinin mesleki örgütlenme tutumları Uşak örneği*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Afyon Kocatepe Üniversitesi.
- Büyüköztürk, Ş. (2012). *Veri Analizi El Kitabı*. Pegem Yayıncılık.
- Can, N. (2012). Öğretmenlerin örgütlenmeye aktif katılımının engelleri. *Turkish Journal of Education*, 1(1), 12-20.
- Cindemir, H. (2017). *Kamu görevlileri sendikacılığında İngiltere, Fransa, Almanya ve İsveç örnekleri*, 16(2), 553-566.
- Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2008). *Research methods in education*. Routledge.
- Cooper, B. S. (2000). *An international perspective on teachers unions*. Loveless, T. (der.), *Conflicting Missions?: Teachers Unions and Educational Reform*. Brookings Institution Press, 240-280.
- Creswell, J. W. (2021). *Nitel araştırma yöntemleri: Beş yaklaşıma göre nitel araştırma ve araştırma deseni*. (Çev. Ed. M. Bütün ve C.B. Demir). Siyasal Kitabevi.
- Çınar, G. (2008). *İlköğretim okullarında sendikalaşma faaliyetlerinin öğretmenler ve yöneticiler üzerindeki etkisi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Yeditepe Üniversitesi.
- Dermenci, N. Ö. (2020). *Eğitim yöneticilerinin seçiminde sendikaların rollerine ilişkin okul yöneticilerinin görüşlerinin belirlenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Yıldız Teknik Üniversitesi.
- Dilbaz, E., & Erkilic, T. A. (2021). A study on the evaluation of education unions in terms of purposes and activities stated in their constitutions. *Journal of Qualitative Research in Education*, 28, 241- 261. doi: 10.14689/enad.10.
- Eken, İ. (2014). *İlkokul ve ortaokulda görev yapan öğretmenlerin sendikalara ilişkin görüş ve beklentileri*. Yüksek Lisans Tezi, Zirve Üniversitesi.
- Eraslan, L. (2012a). Günümüz Öğretmen Sendikacılığının Değerlendirilmesi. *21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum*, 1(1), 59-72.
- Eraslan, L. (2012b). Türkiye’de Eğitim Sendikacılığının Tarihsel Perspektifi ve Günümüz Eğitim Sendikacılığının Değerlendirilmesi. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 28,1-16.

- Erdem, A. R., (1996). *İlkokul öğretmenlerinin ve yöneticilerinin eğitim sendikalarından beklentileri*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi.
- Gaille, L. (2017). *Pros and cons of teachers unions*. <https://vittana.org/13-pros-and-cons-of-teachers-unions> adresinden erişilmiştir.
- Ghosn, E., & Akkary, R. K. (2020). The struggle of lebanese teacher unions in a neoliberal period. *Research in Educational Administration and Leadership*, 5(1), 275-322.
- Govender, L. (2004). *Teacher unions, policy struggles and educational change. Changing class education and social change in post-apartheid South Africa*. (Ed.: L. Chisolm). New York, NY: Zed Books.
- Gök, A. ve Bozbayındır, F. (2020). Öğretmen görüşlerine göre eğitim sendikaları: mevcut durum ve beklentiler. *Anadolu Türk Eğitim Dergisi*, 2(2), 101-127.
- Gökçe, E. (2009). *İlköğretim öğretmenlerinin öğretmen örgütlerine (sendikalara) üye olmama sebepleri*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Uşak Üniversitesi.
- Gülmez, M. (2002). Memur sendikaları ve siyasal etkinlik. *Amme İdaresi Dergisi*, 2(28), 29-50.
- Hoxby, C. M. (1996). How teachers' unions affect education production. *The Quarterly Journal of Economics*, 3(111), 671-718.
- Işıklı, A. (2003). *Dünya öğretmen örgütlenmesinin tarihçesi*. Eğitim-Sen Yayınları.
- Keskinoğlu, İ. (1996). *Türkiye'de Grevler*. *Türkiye Sendikacılık Ansiklopedisi*, Ed. Oya Baydar, C.1, Kültür Bakanlığı ve Tarih Vakfı Ortak Yayıını.
- Kurt, A. (1994). *Öğretmenlerin sendikal eğilimleri*. T.O.D.Ä. E (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara.
- Mausethagen, S. & Granlund, L. (2012). Contested discourses of teacher professionalism: current tensions between education policy and teachers union. *Journal of Education Policy*. 27(6), 815–833.
- Meador, D. (2019). *Pros and cons of joining a teachers union*. <https://www.thoughtco.com/weighing-the-decision-to-join-a-teachers-union-3194787> adresinden erişilmiştir.
- Merriam, S.B. (2018). *Nitel araştırma: Desen ve uygulama için bir rehber*. (Çev. S. Turan). Nobel Yayıncılık.
- Moe, T. M. (2001). *Teachers unions and the public schools*. T. M. Moe(ed.), A primer on America's schools (ss. 151-184). Hoover Institution Press.
- Murillo, M. (1999). Recovering political dynamics: Teachers' unions and the decentralization of education in Argentina and Mexico. *Journal of InterAmerican Studies and World Affairs*, 41(1), 31-57.
- Özaydın, M. M. ve Han, E. (2014). Sendika Üyesi Kamu Görevlilerinin Sendika-Siyaset İlişkinine Yönelik Yaklaşımları Üzerine Bir Alan Araştırması. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 19(2), 57-73.
- Özkiraz, A. ve Talu, N. (2008). Sendikaların Doğuşu; Türkiye ve Batı Avrupa Ülkeleri Karşılaştırması. *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 2: 108-126.
- Patton, Q. M. (2018). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri* (Çev. Ed. M. Bütün ve C. B. Demir). Pegem Akademi.
- Pogodzinski, B. ve Jones, N. (2012). Exploring novice teachers' attitudes and behaviors regarding teacher unionism. *Educational Policy*.

- Poole, W. L. (1997). The Construction of Professional Unionism by Teacher Union Leaders. ERIC ED410683 Reports- Research; Speeches/Meeting Papers 1997- 03-00 Paper presented at the Annual Meeting of the American Educational Research Association (Chicago, IL, March 24-28).
- Punch, K. F. (2005). *Sosyal araştırmalara giriş nicel ve nitel yaklaşımlar* (Çev. Ed. D. Bayrak, H., B. Arslan ve Z. Akyüz). Siyasal Yayıncılık.
- Redman, T. & Snape, E. (2006). *Militancy and moderation in teachers unions: Is there a fit between union image and member attitudes?*, Working Paper. Durham University.
- Rose, P., (2009). NGO provision of basic education: alternative or complementary service delivery to support access to the excluded? *Compare: A Journal of Comparative and International Education*, 39(2), 219-233.
- Serinoğlu, R. (2004). *Eğitim hizmetleri kolundaki sendikaların eğitim anlayışları ve amaçladıkları insan modelleri*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Niğde Üniversitesi.
- Söylemez, M. (2019). *Eğitim çalışanlarının sendikalara ilişkin görüşlerinin belirlenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Hasan Kalyoncu Üniversitesi.
- Talas, C. (1975). Sendikacılık ve toplum. *Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, 30(1), 1-23.
- Taş, A. (1995). *Ankara İli İlköğretim Okulları Öğretmenlerinin Eğitim Sendikalarından, Sendikacıların Öğretmenlerden Beklentileri*. (Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi.
- Taş, Y. (2012). Toplumsal Sınıfların Değişim Sürecinde, Sendikalar ve Sendikaların Geleceği. *HAK-İŞ Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi*.
- Tellis, W. M. (1997). Application of a case study methodology. *The Qualitative Report*, 3(3), 1-19. Retrieved from <http://nsuworks.nova.edu/tqr/vol3/iss3/1>.
- Tok, T. N. (1996). *Okul yöneticileri ve öğretmenlerin mesleki örgütlenmeye ilişkin görüşleri*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi.
- Tokol, A. (1994). *Türkiye' de Sendikal Hareket*. Ezgi Kitapevi.
- Ulutaş, U. ve Sönmez İ. (2011) Eğitimci kadınların sendikal örgütlenme eğilimleri ve sendikal sürece katılım düzeyleri üzerine bir inceleme (Eskişehir Örneği). *Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu*.
- Ünal, A. ve Sarpkaya, R. (2021). *Eğitim Hukuku*. Anı Yayıncılık.
- Wagner, G. A., & Elder, E. M. (2021). Campaigning for retirement: State teacher union campaign contributions and pension generosity. *European Journal of Political Economy*, 68, 101991.
- West, K. L., & Mykerezi, E. (2011). Teachers' unions and compensation: The impact of collective bargaining on salary schedules and performance pay schemes. *Economics of Education Review*, 30(1), 99-108.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2021). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.
- Yıldız, S. (2021). *Sendikalara İlişkin Öğretmenlerin Görüş ve Beklentileri*. (Yüksek Lisans Tezi). Siirt Üniversitesi.

Yazarlar

Nesem ERKOC
Aydın Adnan Menderes University

Altan OZTABAN
Aydın Adnan Menderes University

Assist. Prof. Mehmet ULUTAS
Aydın Adnan Menderes University

İletişim

Nesem ERKOC
Aydın Adnan Menderes University, Education Managment
Aydın/Turkey
E-mail: nesem_b@hotmail.com

Altan OZTABAN
Aydın Adnan Menderes University, Education Managment
Aydın/Turkey
E-mail: oztaban@gmail.com

Assist. Prof. Mehmet ULUTAS
Aydın Adnan Menderes University, Education Managment
Aydın/Turkey
E-mail: mehmet.ulutas@adu.edu.tr